

HADRIAN DAICOVICIU

1932 — 1984

Dispariția la Cluj în 4 octombrie 1984 a profesorului universitar și directorului Muzeului de istorie al Transilvaniei, Hadrian Daicoviciu, pe cit de fulgerătoare pe atât de neașteptată, lasă în urmă un gol dureros și solidarizează obștea istoricilor Antichității și arheologilor într-un sentiment de tristețe adâncă. Într-o sferă de preocupări de felul celei în care s-a manifestat cu talent, pasiune și vigoare de-a lungul a trei decenii, măiestria și competența se câștigă cu încetul, prin îndelungate acumulări și eforturi mari sprijinite de daruri native. Ajuns în preajma culminilor de pe care strădaniile de-o viață i-ar fi dat dreptul să privească cu înțelepciune și cu îndreptățită mulțumire edificiul pe care l-a creat sau la a cărui înălțare a contribuit într-o atit de mare măsură, Hadrian Daicoviciu a fost lipsit, printr-un absurd și profund nedrept capriciu al soartei, atât de satisfacția încununării operei sale cit și de prămierea tuturor semnelor de prețuire și recunoștință, din partea colegilor, a elevilor săi și a unor cereuri încă mult mai largi, pe care le-a meritat din plin.

Născut în Cluj în 11 octombrie 1932 într-o familie de cărturari în care prestigiul și opera tatălui, darurile moștenite de la mamă și mediul de educație i-au marcat și condus vocațiile de-a lungul anilor formării, Hadrian Daicoviciu și-a făcut studiile liceale la Sibiu și la Cluj, unde le-a încheiat meritoriul în 1951. Student vreme de doi ani al Facultății de istorie a Universității „V. I. Lenin” din Kazan (U.R.S.S.), a revenit din toamna anului 1953 la Cluj la Universitatea al cărei strălucit licențiat va deveni în anul 1955 și pe care o va sluji cu credință pînă în ultima zi a vieții sale. Pe rînd preparator (1955—1957), asistent (1957—1960), lector (1960—1973) și apoi conferențiar la disciplinele istoria veche a României și arheologie, Hadrian Daicoviciu a urcat pînă în vîrf toate treptele unei cariere universi-

tare strălucite în care a preluat și dus mai departe torța aprinsă de înaintașii săi, devenind din 1978 profesor titular. Sutelor de studenți clujeni care i-au frecventat cursurile și care l-au înconjurat la seminarii, primind uneori de la el imbolduri ce le-au marcat evoluția ulterioară, dar care în toate cazurile au avut privilegiul de a se împărtăși din bogăția de cunoștințe și din pasiunea profesorului, li se adaugă cei de la Institutul Pedagogic din Oradea (1961—1966).

Doctor în științe istorice al Universității din Cluj cu o teză — *Dacia de la Burebista la cucerirea romană* — susținută în 1971 și care a însemnat o nouă treaptă ascendentă în cercetarea societății și civilizației dacice, Hadrian Daicoviciu a cultivat în mod firesc și permanent principiile integrării activității pedagogice cu investigația științifică și cu valorificarea în muzeografie, presă, mijloace audio-vizuale ca și pe alte căi a eștīgurilor istoriografiei românești, principii care de altfel au fost dintotdeauna proprii marilor cărturari. În strinsă legătură cu pregătirea la Universitate a viitoarelor generații de profesori, istorici, arheologi și muzeografi, a desfășurat o impresionantă muncă de cercetare și de organizare care din 1966 a intrat în tipare administrative odată cu numirea lui drept șef al secției daco-romane la Muzeul de istorie al Transilvaniei. În 1968 a devenit directorul adjunct, iar din 1974 directorul acestui muzeu.

Lista lucrărilor pe care ni le lasă Hadrian Daicoviciu la mult timpuriu sa dispariție este impresionantă prin lungime * dar exprimă totuși destul de puțin din activitatea pe care a avut-o și din influența pe care a exercitat-o asupra unor cercuri foarte largi de auditori și de apropiați ai domeniului istoriei și civilizațiilor dacică, romană și daco-romană. Ca în foarte multe alte domenii, nu abăt numărul cit calitatea și eficiența lucrărilor sînt cele ce definesc pe autorul lor. Titlurile sub care și-a publicat contribuțiile sînt în schimb semnificative pentru sfera preocupărilor sale ca și pentru temele în care a împins înainte sau a ridicat la un nivel superior realizările înaintașilor. Conținutul cărților, al studiilor și articolelor sale, care printre altele i-au adus de vreme, în 1965, premiul „Vasile Pârvan” al Academiei R. S. România, acordat monografiei *Dacii*, l-au așezat încă de atunci la loc de cinste printre istoricii generației sale și i-au asigurat totodată recunoaștere și prețuire în cercurile științifice din afara hotarelor țării.

Dincolo de lucrările care ne rămîn de la Hadrian Daicoviciu și care, poate mai mult la el decît la alții, reprezintă doar o parte a bilanțului pe care accidentul tragic de la 4 octombrie 1984 ne obligă să-l facem, activitatea sa de teren, de organizare și conducere a unora dintre cele mai importante șantiere arheologice transilvănene, îl deținește pe cel dispărut. Printre aceste șantiere au fost cele de la Grădiștea Muncelului și Ulpia Traiana Sarmizegetusa, pe rînd capitalele Daciei pre-romane și romane, șantiere scoală în sensul mai larg al cuvîntului și șantiere-laborator, care au devenit și grație lui locuri de intensă efervescență spirituală și științifică. Prin locul și activitatea din cadrul Comisiei Centrale de Stat a Patrimoniului Cultural Național ca și prin numeroșii săi studenți și colaboratori care, formați în centrul clujean, l-au multiplicat pe cuprinsul țării și mai ales în Transilvania, Hadrian Daicoviciu a fost prezent pe un foarte mare număr de șantiere și de fapt își continuă și pe mai departe opera. Căci prin această legătură profundă și generoasă dintre generații, la fel ca în orice familie,

* Bibliografia lucrărilor lui Hadrian Daicoviciu, întocmită de Ioana Bogdan-Cătănicu, se publică în *Dacia*, N.S., 28, 1985.

se asigură atât continuitatea cât și evoluția ascendentă a mai marii familii a arheologiei românești.

Hadrian Daicoviciu a fost un mare profesor, un cercetător pasionat și talentat, un neobosit organizator și conducător, un patriot militant și eficient și a fost în același timp un om de aleasă spiritualitate, multilateral în sensul cel mai bun al cuvîntului, a cărui mult prea scurtă prezență efectivă pe scena științei și culturii românești marchează totuși o solidă linie de legătură între marea generație a înaintașilor și generația care se maturizează sub ochii noștri. În aceste momente încă atât de apropiate de data la care ne-a părăsit, este greu să departajezi accentele și greutățile ce revin diferitelor laturi ale activității și personalității sale. Mi se pare că o asemenea departajare și ierarhizare nu va putea fi făcută și nu va fi necesară nici în viitor, deoarece la Hadrian Daicoviciu aceste laturi s-au împletit strîns și armonios, s-au intercondiționat și astfel el va rămîne prezent printre noi cu toate multele lucruri bune pe care le-a făptuit. Este un motiv în plus ca la pierderea unui mare coleg și prieten să ne aplecăm frunțile și să rostim cuvintele învățate de la strămoșii noștri : *Sit tibi terra levis.*

Radu Popa